Ștefan Zară

Stareța

Nu se mai auzea decât o silabisire tainică, aproape imperceptibilă: – *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătoasa! Doamne Iisuse Hristoase... Doamne Iisuse...Doamne...!* *Ceaslovul* era deschis pe măsuță, însă de mult nu se mai distingeau slovele. Lumina candelei de pe aceeași măsuță ovală licărea în chilia maicii Elisaveta, doar cât să se umbrească diferite fantasmagorii pe pereți. Păreau umbre din altă lume, părea că gândurile acesteia se reflectă pe perete... Era vis?!

– *Doamne Iisuse Hristoase...! Doamne Iisuse Hristoase...!* Umbrele erau roșii de sânge sau de la lumina candelei? Flacăra candelei se stinse... Umbrele nu.

– *Doamne Iisuse Hristoase...!*

Înainte de miezul nopții, maica stareță se trezi pentru Miezonoptică.

– *Să fi fost un vis? Adormisem? Parcă a fost aievea! Măicuța mea, nu mă lăsa pe mine păcătoasa, nu mă lăsa să cad în mâinile vrăjmașilor! Fărădelegea mea eu o cunosc, Doamne! Multe sunt păcatele mele, dar nu mă lăsa cuprinsă de umbrele gândurilor!*

***

Maica Elisaveta nu era tocmai la începuturile vieţuirii sale în mănăstire. Stăreţise ani buni la *Bascovele* din ţinuturile Argeşului, iar după ce o chemase sora sa, maica Platonida, stareța de la *Dintr-un Lemn*, să-i fie spre ajutor, banul Grigorie Brâncoveanu rânduise să fie stareță în ctitoria Maricăi Brâncoveanu, cunoscând-o ca monahie evlavioasă, plină de râvnă spre cele sfinte, gustând mai degrabă din dulceața rugăciunii, decât din cea pregătită de dânsa cu tainic meșteșug și așezată în chisele de pământ. La Bascovele își arătase iscusința ei în îndeletnicirile administrative, unde clădise noile chilii și refăcuse biserica.

La venirea ei la Mănăstirea Surpatele găsise mănăstirea nu bine chivernisită, chiar dacă nu tocmai săracă: chiliile aveau nevoie de învelitori noi, în biserică pictura trebuia curățată de fum, livezile, odinioară bogate, astăzi stăteau mai mult în pârloagă, stupina nu mai avea miere nici măcar pentru cele șaisprezece maici, câte mai erau pe atunci, viile nu puține la

număr, abia mai dădeau vinul necesar Sfintelor Liturghii, iar morile măcinau mai mult pentru alții. Banul Grigorie, singurul viețuitor din neamul Brâncovenilor, a sprijinit-o spre a fi stareță nu doar cu vorbele puse la Vlădica Galaction, ci și-a deschis și punga sa spre a plini lipsurile pe care stareța le-a găsit aici. A mai luat cu dânsa de la *Dintr-un Lemn* două maici de încredere, Petronia și Isidora, care îi erau apropiate, iar nepoata sa, Anica, făcea la câteva zile drumul de la *Dintr-un Lemn* la *Surpatele*, pe care, cu ceva timp în urmă, și Doamna Marica îl străbătuse deseori, rugându-se înlăcrămată pentru adormiții domniei sale. Anica ducea cu ea gândurile de la o stareță la cealaltă, de la Elisaveta la Platonida, dar purta odată cu acestea și dorul ei de copilă…

Era o fetișcană de șaisprezece ani, care viețuia la *Dintr-un Lemn* de ceva vreme, sub grija mătușii sale, maica Platonida, și lăsase acasă, la mama ei văduvă, alte opt surori și doi frați. Se deprinse tare bine cu viața de mănăstire, plăcându-i mult cântarea psaltică și având darul zugrăvirii de icoane. Era prima la dumnezeieștile slujbe și până veneau celelalte maici rânduite la strană, ea potrivea cărțile necesare, fiind destoinică în tipicul slujbelor, pe care l-a dobândit de la maica Eufimia tipicăreasa. Ștudiruise de mică buchile slavonești, venind, de când era de câțiva anișori, deseori cu lunile la mătușa sa, unde părintele Simeon îi citea din *Viețile Sfinților* și îi povestea din cărțile sfinte, pregătind-o pentru ceea ce vedea el că va ajunge copila. Desena sfinți și slove cu duioșia cu care și cânta. Glasul ei făcea să izvorască lacrimi din ochii maicilor la fiecare Priveghere, simțind aievea cum *Lumina lină a sfintei slave* alunga toate gândurile umbrite prin colțurile minților lor. Frumusețea cântării ei l-a impresionat până și pe renumitul dascăl de psaltichie, Anton Pantoleon Petroveanu, care, venind profesor la această mănăstire, i-a devenit Anicăi îndrumător spre a descifra muzica bizantină.

Părintele Simeon fusese ucenicul vestitului episcop al Argeșului, Iosif, om cu viețuire sfântă, născut în Mălaia din Loviștea Vâlcii. Acum, arhimandritul Simeon era cu totul înălbit de ani și de rugăciune, iar Iosif lumina în ceruri. Simeon îl întrecuse cu mult pe îndrumătorul său, dobândind rugăciunea neîncetată. Asemenea Dreptului Simeon și bătrânul arhimandrit Îl purta pe Hristos Domnul, dar nu pe brațele sale slăbănogite, ci în inima sa, întărită de mireasma Cuvântului. Ce nu l-a învățat vlădica Iosif, l-au învățat cărțile. Singura sa desfătare în lumea asta au fost cărțile și Sfânta Liturghie pe care o săvârșea zi de zi de când episcopul Filaret al Râmnicului îl rânduise ca ieromonah. Era atât de nevoitor încât nici măcar din dulcețurile pregătite de maici nu mai gusta demult. Dormea trei, patru ore pe noapte. De cele mai multe ori picotea pe scăunelul său de rugăciune, fără a se mai bucura de odihna patului său din

scânduri, pe care aşternuse doar o scoarţă de lână. Candela de la icoana Maicii Domnului din chilia lui nu se mai stinsese de zeci de ani, căci nici el nu îşi mai amintea de când ieşise ultima oară pe poarta mănăstirii. Singura care ştia câte ceva din tainele părintelui Simeon era maica Ecaterina, o călugăriţă venită de copilă la *Dintr-un Lemn*, la un an după ce ieromonahul Simeon primise ascultarea episcopului său să fie slujitor şi duhovnic al Mănăstirii *Dintr-un Lemn*. Măicuţa Ecaterina se alipise de el ca de un tată, iar acum la bătrâneţe îi purta de grijă şi zăbovea mult la cuvioşia sa spre a primi sfătuire, întrezărind înălţimea duhovnicească la care ajunsese arhimandritul Simeon.

– Se făcea că nişte tâlhari ne prădau mănăstirea. Au luat tot ce au găsit mai de preţ în sfântul altar, au luat banii de la iconoamă şi pe mine, şi pe Isidora..., o, Doamne Iisuse, nu mă lăsa pe mine păcătoasa. Nu îngădui să sufere mănăstirea întreagă pentru mine! Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătoasa!

Anica se trezi de noapte pentru Priveghere. Îşi dădu cu apă pe obraz, îşi aşeză broboada pe cap şi se duse spre biserică să pregătească pentru slujbă cărţile trebuincioase.

Credea că nu este nimeni în biserică şi punea în cărţi semnele trebuincioase. I se părea că se aude ceva dinspre icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, odorul năstrăpat al Mănăstirii *Dintr-un Lemn*. Stareţa Elisaveta de la Surpatele stătea în genunchi, cu fruntea sprijinită pe velinţa aşternută dinaintea icoanei. Nu se distingeau cuvintele, ci doar suspinele maicii şi silabe disparate. Monahia Elisaveta era o maică iubită nu doar de monahii, ci şi de mireni. Avea o dragoste de mamă faţă de toţi. Nu era pelerin care să vină la Surpatele să nu fie miluit de ea. Însă pe lângă mila pe care o dădea celor în nevoi, maica avea întotdeauna un cuvânt de mângâiere. Dădea mila sa şi cerea mila lui Dumnezeu. Părea o persoană aspră, însă rigurozitatea ei nu era decât o mască a smereniei prin care îşi tăinuia bunătatea.

– Măicuţa Domnului, ia sub ocrotirea ta pe roaba ta şi nu o lăsa apăsată de frumuseţea cea trecătoare a vieţii, iar pe mine nu mă lăsa în mâinile asupritorilor mei, iartă-mă, Măicuţa mea!

Stareţa îşi visase moartea! Nu doar moartea, ci chiar propria-i înmormântare. Se văzuse aievea dusă către groapă. Maicile o plângeau ca pe o mamă, cum le-a şi fost.

Să fi fost o înşelare diavolească sau descoperire de la Dumnezeu?!, gândea stareţa.

Nu ştia ce să creadă, simţindu-se neputincioasă, atât în ceea ce o privea pe ea, cât şi pe Anica.